

Innst. 39 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

St.prp. nr. 101 (2008–2009)

Innstilling fra næringskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2009 under Fiskeri- og kystdepartementet (likviditetslåneordning for fiskerinæringa mv.)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Statsbudsjettet 2009 – ny likviditetslåneordning for fiskerinæringa og justert målgruppe for garantier for driftskreditt

I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 37 (2008–2009) Om endringer i statsbudsjettet 2009 med tiltak for arbeid, jf. Innst. S. nr. 139 (2008–2009), vedtok Stortinget en egen ordning for garantier for førstehåndsomsetning av fisk. Garantiramma for ordninga ble fastsatt til 525 mill. kroner, mens bevilgningen på post 50 Tapsavsetning garantier ble fastsatt til 175 mill. kroner.

På bakgrunn av at det kun var to av fiskesalgslagene som hadde søkt om garantiavtaler ble det i St.prp. nr. 66 (2008–2009) Om endringer i statsbudsjettet for 2009 under Fiskeri- og kystdepartementet foreslått at ikke benyttede garantiramme på 97,5 mill. kroner innenfor den samlede garantirammen på 525 mill. kroner, kunne benyttes til garantier for driftskreditt for fiskerinæringa for øvrig. Det ble lagt til grunn at garantiene skulle bidra til å styrke kjøp av råstoff til produksjon av produkt som markedet i større grad etterspør, og samtidig unngå ytterligere lageroppbygging, særlig av saltfisk av torsk. Stortinget samtykket i dette ved behandlingen av saken 4. juni 2009.

I etterkant av Stortingets vedtak 4. juni 2009 har det vært en utvikling som etter Regjeringens vurdering medfører et behov for å foreslå ytterligere tiltak

for å sikre en mest mulig normal gjennomføring av torskefisket i 2010. Viktige grunner til dette er:

- Det har til nå ikke vært etterspørsel etter garantiordningen på 97,5 mill. kroner til fiskerinæringa for øvrig.
- Ett av fiskesalgslagene har gitt tilbakemelding om at det ikke vil kunne benytte store deler av den tilbudte garantiavtalerammen fra Innovasjon Norge. Dette innebærer at behovet for garantiramme for garantiavtaler mellom Innovasjon Norge og fiskesalgslagene kan nedjusteres fra 427,5 til 292,5 mill. kroner.
- Mange fiskeindustribedrifter har nå solgt unna saltfisk fra lager og realisert tap.

Realisering av tap gir redusert egenkapital, redusert driftskreditt og økt risiko for bankene. I en slik situasjon er bankene tilbakeholdne med ytterligere driftskreditt. Redusert driftskapital for fiskeindustrien vil medføre reduserte muligheter for mottak av fisk både i siste del av 2009 og ikke minst i torskesesongen i 2010. Manglende mottaksmuligheter i torskesesongen for 2010 vil kunne få alvorlige konsekvenser både for den enkelte fisker og for de kystsamfunnene som er helt avhengig av torskefisket.

Regjeringen foreslår derfor følgende tiltak:

- Garantirammen for garantiavtaler mellom Innovasjon Norge og fiskesalgslagene reduseres fra 427,5 til 292,5 mill. kroner i tråd med nedjusterte behov.
- Målgruppen for den egne garantirammen for garantier for driftskreditt til fiskerinæringa for øvrig på 97,5 mill. kroner utvides. Det gjøres ikke endringer i de øvrige betingelsene for garantiordningen i forhold til det som ble lagt til grunn i St.prp. nr. 37 (2008–2009).

- Det etableres en ny likviditetslåneordning med en samlet ramme på 250 mill. kroner over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett.
- Det legges fortsatt opp til en normal bevilgning til tapsavsetning på 1/3 av samlede garanti- og lånerammer. Dette innebærer at det tidligere bevilgede tapsfondet på 175 mill. kroner på kap. 2415 post 50 må økes med 38 mill. kroner til 213 mill. kroner.

Garantirammene må benyttes innen utgangen av 2009 og garantiene skal fortsatt gjelde maksimalt ut 2010.

Fiskeri- og kystdepartementet vil utarbeide regelverk for den nye likviditetslåneordningen. Hovedprinsippene for ordningen er skissert i proposisjonen.

Det antas at etableringen av en ny låneordning i 2009 i liten grad vil innvirke på Innovasjon Norges innlansbehov i inneværende år slik at det ikke foreslås noen endringer i lånepostene som følge av dette.

Fiskeri- og kystdepartementet har vurdert tiltakene opp mot relevant internasjonalt regelverk. Det er ingen endringer i vurderinga i forhold til da den opprinnelige garantiordningen ble etablert i februar 2009. Offentlig støtte til fiskerisektoren blir regulert i protokoll 9 til EØS-avtalen. Hittil har verken EU eller andre avtaleparter angrepet støtte til fiskerisektoren i Norge etter protokoll 9.

WTO-avtalen skiller mellom forbudte subsidier og subsidier som kan angripes gjennom mottiltak. De aktuelle ordningene blir ikke regnet for å være forbudt subsidie. Faren for at et WTO-medlem setter i verk mottiltak overfor de foreslåtte ordningene blir vurdert som liten.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Arne L. Haugen, Lillian Hansen, Ingrid Heggø og lederen Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Per Roald Bredvold, Harald T. Nesvik og Torgeir Trældal, fra Høyre, Svein Flåtten, Frank Bakke Jensen og Elisabeth Røbeek Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Holmelid, fra Senterpartiet, Irene Lange Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, viser til St.prp. nr. 101 (2008–2009), der Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endringer i statsbudsjettet for 2009 under Fiskeri- og kystdepartementet (likviditetsordning for fiskerinæringen mv.).

Komiteen er kjent med at den globale krisen har gitt store ringvirkninger også i Norge, særlig for eksportrettede næringer. Med en eksportandel på

over 90 pst. er fiskeri- og havbruksnæringen direkte påvirket av endringer i kjøpekraften.

Komiteen konstaterer at eksporten av torsk-produkter har opplevd et betydelig prisfall. Importørene har krevd lengre kredittider og i mindre grad vært villige til å sitte på eget lager. Dette har i første rekke skapt store utfordringer og tap for fiskeindustrien som har kjøpt råstoff til høyere priser i slutten av 2008 og vinteren 2009. Oppbygging av lager har også gitt kredittmessige utfordringer for fiskeindustrien og redusert mottaksmulighetene for fiskerne. Den tradisjonelle saltfisk- og tørrfiskeindustrien har blitt særlig rammet, da de kjøper inn store mengder torsk under vinterfisket (Lofotfisket) og selger sine produkter senere på året.

Komiteen er kjent med at det er bedrifter som driver tradisjonell produksjon av saltfisk og/eller tørrfisk, og spesielt de som kjøper mye torsk tidlig i vintersesongen 2009, som er hardest rammet av torskeprisnedgangen. Det vil i stor grad si bedrifter i Lofoten, Vesterålen og Sør-/Midt-Troms. I tillegg er det nevnt usikkerhet knyttet til mottakskapasiteten i Nord-Troms.

Komiteen er på det rene med at mottakskapasiteten under neste års vinterfiske vil avhenge av fiskeindustriens og bankenes vurdering av om man kan tjene penger på framtidig produksjon. Utviklingen i markedet og prisene på råstoff vil være avgjørende for denne vurderingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at siden høsten 2008 har det blitt iverksatt flere sentrale tiltak som har vært viktig for fiskerinæringen. Gjennom de store tiltakspakkene har regjeringen i hovedsak satt inn tiltak for å stimulere sysselsettingen og bidra til å sikre at kredittmarkedet kan fungere mest mulig normalt. For fiskerinæringen har tiltakene vært rettet mot å holde aktiviteten i gang – på sjø og land – inntil salget tar seg opp igjen.

Komiteen er bekymret for at deler av fiskeindustrien ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å kunne sikre nødvendig mottakskapasitet for gjennomføring av torskefisket i 2010, noe som kan gi store konsekvenser for både fiskere og kystsamfunn som er avhengig av torskefisket.

Komiteen støtter forslaget om en ny likviditetsordning, med en ramme på 250 mill. kroner, for å avhjelpe likviditetsutfordringene i fiskeindustrien, slik at en kan sikre nødvendig mottakskapasitet for gjennomføring av torskefisket i 2010.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti og Senterpartiet, har merket seg at Fiskeri- og kystdepartementet har utarbeidet regelverk for den nye likviditetsordningen i tråd med hovedprinsippene som er foreslått i proposisjonen.

Flertallet er kjent med at regelverket er oversendt Innovasjon Norge og at Innovasjon Norge er bedt om å gå i dialog med aktuelle bedrifter med sikte på en raskest mulig avklaring av mulighetene for å kunne gi tilsagn om likviditetslån raskest mulig etter at Stortinget har behandlet proposisjonen.

Flertallet forventer at Innovasjon Norge utøver skjønn og benytter det handlingsrommet de har i henhold til sine retningslinjer, slik at det utvises fleksibilitet i vilkårene som stilles.

Flertallet viser til statsrådets svar til Høyres stortingsgruppe i brev av 9. november 2009 (vedlagt), og vil understreke at Innovasjon Norge, innenfor gjeldende regelverk, skal vurdere utlånsbetingelsene under ordningen så fleksibelt som mulig overfor den enkelte bedrift. Dette gjelder både forholdet knyttet til avdragsutsettelse og muligheter for renteutsettelse innenfor de rammer som er stilt til rådighet i låneordningen.

Flertallet slutter seg til at Innovasjon Norge skal kreve rundt 50 pst. av lånet sidestilt med bankene (1. prioritet), men at andelen kan justeres i forhandlinger med den enkelte bedrift dersom Innovasjon Norge finner det forsvarlig.

Flertallet ber om at Innovasjon Norge utviser fleksibilitet innenfor gjeldende regelverk, også hva gjelder krav til egenkapital.

Komiteen støtter også forslaget om å justere målgruppen til den eksisterende garantirammen for driftskreditt for fiskerinæringen, slik at garantien kan gjelde generelt for alt mottak av fisk, og uten begrensninger i forhold til oppbygging av lager.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har registrert at Regjeringen har en løpende dialog med næringen, og fortløpende vurderer situasjonen og behov for ytterligere tiltak for å avhjelpe situasjonen i fiskerinæringen. Flertallet ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget i saken i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2010.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til den alvorlige situasjonen for næringen og vil understreke at det må være en forutsetning for likviditetslåneordningen at låntagerne gis

betingelser som gjør at den virker. Disse medlemmer mener derfor at hovedprinsippene for det regelverk departementet skal utarbeide må endres og gjøres mer fleksibelt enn det som fremgår av proposisjonen, slik at de bedriftene som er i krise kan få praktisk nytte av det. Det vises i den forbindelse til henvendelser fra næringen selv, til uttalelser fra NHO, LO, politiske partier lokalt, kommuner og fylkeskommuner som ber om større fleksibilitet i betingelsene. Disse medlemmer vil understreke at låneordningen ikke bare er rettet inn mot en næring i store vanskeligheter, men også mot de mange små lokalsamfunn som er avhengige av at små og store hjørnesteinsbedrifter i fiskeriindustrien fungerer. Disse medlemmer mener at det er helt avgjørende for slike lokalsamfunn at bedrifter med markeds- og lønnsomhetsmuligheter på sikt kan komme gjennom krisen, og at det da må kunne aksepteres at staten tar en noe større risiko enn det som nå fremgår av de prinsipper for regelverket som er lagt i proposisjonen.

Disse medlemmer vil peke på at både muligheter for lengre nedbetalingstid, eventuelt avdragsfrihet, lempeligere rentebetingelser og ikke minst en mindre rigid holdning til at ordinære driftslånsbanker skal vike sikkerhet for eksisterende eller nye lån, må være en del av et arbeid fra Regjeringen med å endre hovedprinsippene for utlånsordningens regelverk, så langt det går innenfor rammene av internasjonalt regelverk om ulovlig statsstøtte.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å endre hovedprinsippene for utlånsregelverket slik at utlån kan foretas mer fleksibelt i forhold til avdragstider, rentebetingelser og sikkerheter."

Disse medlemmer er skeptiske til nærings-spesifikke støtteordninger, men legger til grunn at dette er en midlertidig ordning som ikke er ment å skulle erstatte ordinær driftskreditt.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Stortinget ber Regjeringen om å endre hovedprinsippene for utlånsregelverket slik at utlån kan foretas mer fleksibelt i forhold til avdragstider, rentebetingelser og sikkerheter.

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

I statsbudsjettet for 2009 blir det gjort følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
2415		Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak	
	50	Tapsavsetning garantier, økes med fra kr 175 000 000 til kr 213 000 000	38 000 000

II

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2009 kan gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om garantier for driftskreditt på

1. inntil 292,5 mill. kroner knyttet til førstehåndsomsetning av fisk, der det er en forutsetning at tilsagn om garantier blir gitt knyttet til egne garantiavtaler for det enkelte fiskesalgslag
2. inntil 97,5 mill. kroner knyttet til fiskerinæringa for øvrig, hvor målgruppen utvides slik at den

gjelder generelt for alt mottak av fisk uten begrensninger knyttet til oppbygging av normalt lager.

III

Likviditetslånordning

Stortinget samtykker i at Fiskeri- og kystdepartementet i 2009 kan gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om likviditetslån til fiskerinæringa på inntil 250 mill. kroner.

Oslo, i næringskomiteen, den 12. november 2009

Terje Aasland

leder

Lillian Hansen

ordfører

Vedlegg**Brev fra Fiskeri- og kystdepartementet v/statsråden til Høyres stortingsgruppe,
datert 9. november 2009****St.prp. nr. 101 (2008-2009) Likviditetslåneordning for fiskerinæringen m.v.**

Det vises til brev av 3. november 2009 fra Høyres stortingsgruppe, hvor det bes om svar på følgende spørsmål:

"I forbindelse med næringskomiteens behandling av ovennevnte sak bes om svar på følgende spørsmål:

1. Hvilke budsjettkonsekvenser om noen, får det om de likviditetslån som innvilges gis avdragsfrihet i løpetiden?
2. Hvilke budsjettkonsekvenser, om noen, får det om de samme lån gis rentefrihet i løpetiden inntil innfrielse?
3. Mener departementet at forutsetningene for og betingelsene i låneordningen utelukker at andre banker i en del tilfelle kan opprettholde 1.prioritets pant for sine etablerte kreditter ut fra en totalvurdering og for å kunne få med lokale banker videre i finansieringen?"

Svar:**SPØRSMÅL 1:**

Bevilgningen knyttet til den foreslåtte likviditetsordningen omfatter forslag til bevilgning til tapsfond på kap. 2415 post 50 på 213 mill. kroner som både omfatter tapsfond for likviditetslån, garantier for garantiavtaler knyttet til salgslagene og garantier for driftskreditt til fiskerinæringa for øvrig. I tillegg er det foreslått en låneramme på 250 mill. kroner.

Dersom Innovasjon Norge innvilger avdragsutsettelse, som de vil ha hjemmel til innenfor det generelle regelverket for lån, vil dette i utgangspunktet ikke få konsekvenser for verken låneramme eller bevilgning til tapsfond.

Om det gis avdragsutsettelse vil lånestolen for det aktuelle lånet bli senere innbetalt, og samlet utestående lånesaldo i perioden vil bli høyere enn om det betales normale avdrag. For låntager vil dette innebære en høyere samlet rentebelastning i perioden som følge av en høyere samlet lånesaldo i perioden, og tilsvarende høyere renteinntekter for Innovasjon Norge. Innovasjon Norge vurderer nødvendig avsetning til tapsfond basert på anslått tapsrisiko for det enkelte lånetilsagn. Avdragsutsettelse vil kunne medføre at Innovasjon Norge vurderer samlet tapsrisiko noe høyere for det aktuelle lånet, noe som i så fall kan medføre noe høyere avsetning til tapsfond. Bevilgningen på 213 mill. kroner til avsetning til tapsfond

vurderes imidlertid som høy nok til å ta høyde for dette.

SPØRSMÅL 2

Dersom det i tillegg til avdragsutsettelse også gis renteutsettelse, vil rentene legges til lånesaldo inntil disse nedbetales. Samlet utestående lånesaldo vil således bli tilsvarende høyere enn om det kun innvilges avdragsutsettelse. Dersom Innovasjon Norge i det enkelte tilfelle vurderer tapsrisikoen som høyere som følge av renteutsettelsen, vil dette medføre noe høyere behov for avsetning til tapsfond. Dette bør også kunne håndteres innenfor den foreslåtte bevilgningen til tapsfond på 213 mill. kroner.

En mindre bevilgningsteknisk konsekvens vil være at Innovasjon Norge betaler en provisjon på egne innlån til staten på 0,4 pst. over Nærings- og handelsdepartementets budsjettposter. Om det gis mange lån med renteutsettelser vil dette kunne medføre behov for å benytte et mindre beløp av bevilgningen til avsetning til tapsfond på kap. 2415 post 50 til å dekke denne provisjonen i påvente av innbetaling av renter. Heller ikke dette antas å medføre behov for endringer i den foreslåtte bevilgningen til avsetning til tapsfond på kap. 2415 post 50.

SPØRSMÅL 3

Forutsetningene for og betingelsene i låneordningen legger til grunn at deler av likviditetslånet skal sikres med sidestilt sikkerhet med eksisterende kreditorer, som normalt vil innebære 1. prioritets pant.

Hvis for eksempel Innovasjon Norge innvilger et likviditetslån på 5 mill. kroner og 50 pst av lånet sikres med sidestilt pant, vil det innebære at 2,5 mill. kroner av lånet sikres med sidestilt sikkerhet med eksisterende banker basert på pro-rata fordeling, mens resterende 2,5 mill. kroner gis med lavere prioritets pant.

I det tenkte tilfellet vil andre banker derfor kunne opprettholde 1. prioritets pant for sine etablerte kreditter, men vil måtte dele pantesikkerheten pro-rata med Innovasjon Norge for de 2,5 mill. kroner av lånet som sidestilles. Med andre ord vil andre banker miste noe av sin pantesikkerhet siden Innovasjon Norge får en sidestilt andel på 2,5 mill. kroner av denne, men samtidig tilføres bedriften dobbelt så mye ny kapital fra Innovasjon Norge siden 2,5 mill. kroner gis med lavere prioritets pant.

